

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY XXV.

Interesting bryofloristic records, XXV

Jan Kučera¹, Pavel Dřevojan², Ester Ekrťová¹, Eva Holá¹, Štěpán Koval³, Alžběta Manukjanová¹, Tomáš Peterka², Jana Procházková², Táňa Štechová¹, Markéta Táborská², Jana Tkáčiková⁴, Eliška Vicharová¹ & Magda Zmrhalová⁵

¹Přírodovědecká fakulta Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, e-mail: kucera@prf.jcu.cz; ²Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita, Kotlářská 2, CZ-611 37 Brno; ³Sobotín 154, CZ-78 816 Sobotín; ⁴Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek; ⁵Vlastivědné muzeum v Šumperku, Hlavní třída 22, CZ-78 731 Šumperk

Nomenklatura a stupeň ohrožení jednotlivých druhů je udáván podle Seznamu a červeného seznamu mechorostů ČR (Kučera et al. 2012). Souřadnice jsou udávány jako geografické v systému WGS-84 není-li uvedeno jinak.

Aneura maxima **LR-nt** (T. Štechová & A. Manukjanová)

- Česká rep., okr Mělník, PR Mokřady Horní Liběchovky – podmáčená louka 300 m J od obce Nedamov mezi silnicí a říčkou Liběchovka [50°31'59,6"N, 14°33'31,9"E, kv. 5453c]: Nalezen malý porost o velikosti cca 20 × 20 cm, 17. 9. 2015, leg. T. Štechová, det. J. Kučera (herb. CBFS).
- Česká rep., okr Česká Lípa – prameniště pod zříceninou Chudý hrádek nedaleko Dolského mlýna [50°35'22"N, 14°30'34"E, kv. 5453a]: Nalezen malý porost o velikosti cca 20 × 20 cm, 7. 10. 2012, leg. T. Štechová, det. J. Kučera (herb. CBFS).
- Česká rep., okr. Česká Lípa: NPR Břehyně – Pecopala, rákosina při JV okraji rybníka [50°34'31"N, 14°42'37"E, kv. 5454a], nalezeno několik větších trsů, 19. 9. 2015, leg. T. Štechová, det. J. Kučera (herb. CBFS).

Jedná se o poměrně vzácnou játrovku, která má nedokonale známé rozšíření a která bývá zřejmě často přehlížena. Toto jsou první nálezy z území středních a severních Čech – druh je známý ze Šumavy a Novohradských hor, Českomoravské vrchoviny a z Beskyd.

Fossombronía pusilla **DD-va** → **DD** (Š. Koval, M. Zmrhalová)

- Česká rep., okr okres Šumperk, Oskava, Václavov, údolí Václavovského potoka cca 1,5 km SZS obce a 670 m ZJZ kóty Nad skalkou (566 m), kraj lesní cesty nad levým břehem toku [49°54'56,9"N, 17°06'11,3"E, kv. 6068d], 425 m n. m. Játrovka rostla v několika menších porostech na břehu lesní cesty v délce cca 50 m, největší nalezená populace rostla roztroušeně na ploše cca 20 × 50 cm, na jednom místě společně s *Fossombronía wondraczekii*. 5. 4. 2016, leg. Š. Koval, M. Zmrhalová, herb. Š. Koval, herb. SUM.

Druhý recentní nález této vzácné játrovky na severní Moravě po znovuobjevení druhu v Beskydech (viz Bryonora 52: 36).

Harpanthus scutatus **EN** (M. Táborská)

- Česká rep., okr. Frýdek-Místek, Bilá, NPR Salajka, asi 650 m VSV hraničního přechodu Bilá-Bumbálka / Makov: nález na čtyřech ležících kmenech *Abies alba* v pokročilém stádiu rozkladu [49°24'06"N, 18°25'10"E; 49°24'06"N, 18°25'07"E; 49°24'04"N, 18°25'07"E; 49°24'05"N, 18°25'11"E; kv. 6576d], 750 m n. m., 5. 9., 30. 9. a 20. 10. 2013, leg. M. Táborská, herb. M. Táborská.

V minulosti nacházen především na mrtvém dřevě, po delším období, kdy byl považován za neověstný, znovu objevován zpočátku na vlhkých pískovcových lokalitách (CHKO Labské pískovce, CHKO Český ráj, PR Maštale), které jsou v dnešní hospodářské krajině zástupným biotopem pro tento primárně epixylický druh játrovky. Na tlejícím dřevě se recentně vyskytuje v NPR Žofínský prales v Novohradských horách a v NPR Boubínský prales a na Radvanickém hřbetu na Šumavě. Nová lokalita je prvním recentním nálezem tohoto ohroženého druhu v západokarpatské části republiky. Druh se vyskytoval na všech kmenech v malých populacích tvořených jen několika lodyžkami, spolu s druhy *Blepharostoma trichophyllum*, *Cephalozia bicuspidata*, *C. catenulata*, *C. lunulifolia*, *Dicranodontium denudatum*, *Herzogiella seligeri*, *Lepidozia reptans*, *Nowellia curvifolia*, *Tetraphis pellucida*. Na jednom z kmenů rostl společně se zranitelným druhem *Callicladium haldanianum*, který je již z Moravsko-slezských Beskyd znám.

Leiocolea badensis **VU** (J. Tkáčiková)

- Česká rep., Jablunkovské mezihoří, Mosty u Jablunkova, pevnost Velké Šance, asi 1,2 km JZ od žel. zastávky Mosty u Jablunkova, severní okraj pevnosti, na bazické půdě (zbytky malty) [49°29'56"N, 18°44'37"E], 600 m n. m., 2. 4. 2015, leg. J. Tkáčiková, det. S. Kubešová, rev. Z. Hradílek, J. Váňa, herb. FMM.

Vzácná bazifilní játrovka, rostoucí na vlhkých vápencových nebo dolomitových skalách, travertinech nebo skalním humusu. V posledním shrnutí rozšíření tohoto druhu v rámci ČR (Duda & Váňa 1990) jsou zmiňovány pouze lokality v Čechách, z Moravy uváděna není.

Riccardia chamedryfolia **VU** (A. Manukjanová & T. Štechová)

- Česká rep., okr. Klatovy, Šumava – zaniklá obec Zhůří: rašeliniště na Zhůřském potoce – pravém přítoku říčky Křemelné, slatiniště na stružce tekoucí do potoka [49°10'13,1"N, 13°19'58,4"E, kv. 6845b]: Mezi ostatními mechorosty (*Hamatocaulis vernicosus*), nalezena až při rozebírání položky, 5. 10. 2015, leg. A. Manukjanová, det. J. Kučera (herb. CBFS č. TS 979).
- Česká rep., okr. Česká Lípa: NPR Břehyně – Pecopala, rákosina při JV okraji rybníka [50°34'32,1"N, 14°42'34,1"E, kv. 5454a], nalezeno několik malých trsů, 19. 9. 2015, leg. T. Štechová, det. J. Kučera (herb. CBFS).

Patrně třetí recentní nález této vzácné játrovky na Šumavě (srov. Kučera et al. 2015; recentní výskyt: Luzenské údolí, PR Prameniště). Na Českolipsku byl druh v nedávné době sbírán v NPR Swamp na lokalitě Shnilé louky (Kučera et al. 2013, Bradáčová et al. 2015).

Acaulon triquetrum **VU** (P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Brno-venkov, Mělčany: na obnaženém vápňité půdě ve střední části jihovýchodně orientovaného zterasovaného svahu 1 km SZS kostela [49°05'05,7"N, 16°29'15,4"E, kv. 6964b], cca 270 m n. m., 17. 11. 2015, leg. P. Dřevojan, rev. S. Kubešová, herb. BRNM (778541).

Rozvolněný shluk tohoto druhu otevřených xerothermních stanovišť byl zaznamenán na ploše 4 cm². Jeho nejbližší známá lokalita, vzdálená asi 10 km, se nachází u Modřic (Pospíšil 1978).

Anacamptodon splachnoides **EN** (J. Procházková)

- Česká rep., okr. Frýdek-Místek, Horní Lomná: NPR Mionší, cca 1,5 km VSV od kostela [49°32'08"N, 18°39'35"E], 820 m n. m., 7. 10. 2015, leg. J. Procházková, herb. J. Procházková.

Populace o ploše 5 × 5 cm se dvěma tobočkami rostla pod kapavou štěrbinou na kmeni buku ve výšce 65–70 cm nad zemí. V bezprostředním okolí mechu byly dále zaznamenány druhy *Frullania dilatata*, *Platygyrium repens* a *Pterigynandrum filiforme*. Tento mech je z Beskyd v současnosti znám pouze z NPR Salajka (Plášek 2012). V létě 2015 byla známá populace na Salajce velmi oslabená, mech zaujímal pouze cca 5 % původně zaznamenané plochy, rostlinky byly zažloutlé a bez tobolek. Menší (5 × 5 cm), ale životaschopná populace byla nově nalezena na kmeni buku 30 m JZ od původně zaznamenané populace v NPR Salajka.

Brachythecium tenuicaule (Spruce) Kindb. **CR** (J. Procházková)

- Česká rep., okr. Český Krumlov, Pivonice u Podhorské Vsi: NPR Žofinský prales, cca 650 m JJV od vchodu do pralesa [48°39'55"N, 14°42'34"E], 796 m n. m., 6. 8. 2015, leg. J. Procházková, det. S. Kubešová, rev. J. Kučera, herb. BRNU.

Populace druhu rostla na bázi starého buku. V okolí mechu byly dále zaznamenány druhy *Brachytheciastrum velutinum*, *Brachythecium salebrosum*, *Dicranum montanum*, *D. scoparium*, *Hypnum cupressiforme*, *Isothecium alopecuroides*, *Plagiochila porelloides*, *Platygyrium repens* a *Rhizomnium punctatum*. Jedná se o třetí místo výskytu druhu v rámci rezervace, které leží nedaleko dříve zaznamenaných dvou populací tohoto mechu (Kučera 2004).

Bryum uliginosum **EN** (Š. Koval)

- Česká rep., okres Jeseník, Lipová-lázně, SZ svah vrcholu Šerák (1351 m), erlanové výchozy nad lesní cestou a korytem Vražedného potoka, cca 500 m J Obřích skal, kameny a zvětralá drť ze skalky při okraji pěšinky [50°11'40"N, 17°05'44"E, kv. 5868b], 925 m n. m., 3. 7. 2013, leg. Š. Koval, M. Zmrhalová, det. J. Kučera, herb. Š. Koval.

Vzácný mech, osidlující stanoviště podobného charakteru jako mnohem běžnější *B. pallens*, avšak na bazických substrátech. Recentně několikrát zaznamenán v Krkonoších a jejich podhůří a ve Slezských Beskydech (srov. Bryonora 48: 61–62).

Callicladium haldanianum **VU** (M. Táborská)

- Česká rep., okr. Žďár nad Sázavou, Cikháj, NPR Žákova hora, asi 1,9 km SV kaple v obci Cikháj: nález na ležícím kmenu smrku ve středním stádiu rozkladu, výčetní tloušťka 115 cm [49°39'22"N, 15°59'24"E, kv. 6361b], 782 m n. m., 3. 9. 2015, leg. M. Táborská, herb. M. Táborská.

Další nález patrně přehlíženého mechu. Rozšíření druhu zpracoval Duda (1997). Zdá se, že druh má u nás těžiště výskytu na severní Moravě a v moravské části Slezska (recentně Rychlebské hory, Oderské vrchy, CHKO Poodří, Moravskoslezské Beskydy, Hostýnské vrchy), roztroušeně se ale vyskytuje také v jiných částech republiky (Třebechovice pod Orebem, okolí Třeboně, okolí Lanžhota). Lokalita Žákova hora je prvním recentním záznamem tohoto druhu na Vysočině. Nalezená populace měla plochu přibližně 10 cm² a byla doprovázena druhy *Cephalozia bicuspidata*, *C. lunulifolia*, *Dicranum montanum*, *D. scoparium*, *Herzogiella seligeri*, *Hypnum andoi*, *Hypnum cupressiforme*, *Chiloscyphus profundus*, *Plagiothecium curvifolium*, *P. denticulatum*, *Sciuro-hypnum reflexum*, *Tetraphis pellucida*.

Calliargon giganteum **VU** (T. Štechová)

- Česká rep., okr. Příbram, VÚ Brdy: Hořejší Padrtský rybník – zrašelinělé břehy při JV okraji rybníka [49°38'19,3"N, 13°46'09,3"E, kv. 6348d]: Druh roste rozptýlen na několika stovkách m², lokálně tvoří dominantu mechového patra, 25. 10. 2014, leg. T. Štechová (herb. CBFS).

Jedná se o první recentní lokalitu druhu v této oblasti, nejbližší známé lokality jsou v okolí Blatné.

Dicranum viride **LR-nt** (J. Procházková)

- Česká rep., okr. Jihlava, Loučky: PR V Klučí [49°18'33,8"N, 15°31'25,7"E, kv. 6659c], 650 m n. m., 12. 4. 2015, leg. S. Kubešová, J. Procházková & M. Táborská, herb. J. Procházková.
- Česká rep., okr. Jihlava, Rohozná u Jihlavy: PP Čertův hrádek [49°21'56,1"N, 15°24'24,7"E, kv. 6658a], 700 m n. m., 27. 10. 2015, leg. J. Procházková, herb. J. Procházková.

Druh byl na obou zmíněných lokalitách nalezen v malých populacích (1 × 1 cm) na borce buků (*Fagus sylvatica*). V současnosti je *Dicranum viride* známo z více než deseti lokalit na Českomoravské vrchovině (Jandová, ústní sdělení) a nové lokality jsou stále objevovány.

Drepanocladus polygamus **VU** (T. Štechová & E. Holá)

- Česká rep., okr. Příbram, VÚ Brdy: Hořejší Padrtský rybník – zrašelinělé břehy při JV okraji rybníka [49°38'19"N, 13°46'09"E, kv. 6348d]: Druh roste rozptýlen na několika stovkách m², lokálně tvoří dominantu mechového patra, 25. 10. 2014, leg. T. Štechová (herb. CBFS).
- Česká rep., okr. Jihlava: PR Na Oklice, luční prameniště [49°24'13"N, 15°23'40"E, kv. 6558c]: Druh byl nalezen na jediném místě, kde roste v několika menších rozvolněných trsech, 3. 5. 2015, leg. E. Holá a T. Štechová (herb. MJ).
- Česká rep., okr. Strakonice: PR Dolejší rybník, rašelinná louka [49°25'58"N, 13°49'19"E, kv. 6548d]: Druh byl nalezen na jediném místě v počtu cca 5 lodyžek, 2. 11. 2014, leg. T. Štechová (herb. CBFS).

V ČR je v současné kolem 10 známých lokalit druhu, nově nalezená populace v Brdech patří společně s populací v NPR Břehyně – Pecopala k největším v ČR.

Orthotrichum rogeri **VU** (E. Vicherová)

- Česká rep., Krušné hory, okr. Karlovy Vary, zastíněná skupina stromů v obci Srní [50°22'33"N, 13°03'05"E], 735 m n. m., borka *Acer platanoides*, 1 trs (1 cm², 14 tobolek), SZ strana kmene ve výšce 65 cm, v doprovodu *Hypnum andoi*. 12. 9. 2015, leg. E. Vicherová, det. V. Plášek, herb. CBFS.
- Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, alej u cesty SV od obce Vejprty [50°30'29"N, 13°02'44"E], 720 m n. m., na polozastíněné borce *Acer pseudoplatanus* v doprovodu *Orthotrichum speciosum*, *O. affine*, *O. pumilum*, *Bryum moravicum* a *Pohlia nutans*. Dva plodné trsy (0,5 cm², 2 tobolky a 2 cm², 6 tobolek), SZS strana kmene ve výšce 1,1 m. 24. 7. 2015, leg. E. Vicherová, det. V. Plášek, herb. CBFS.
- dtto, liniový porost bříz s vtroušenými vrkami mezi obcemi Načetín a Kalek. První mikropopulace: [50°34'42"N, 13°18'16"E], 700 m n. m., borka *Salix caprea* v doprovodu *Orthotrichum* sp., 1 plodný trs (4 cm², 13 tobolek), ZJZ jednoho ze tří vrbových kmenů ve výšce 1 m od paty kmene. Druhá mikropopulace: [50°34'43"N, 13°18'33"E], 690 m n. m., borka *Salix caprea*, 1 plodný trs (2 cm², 20 tobolek) na SV straně kmene ve výšce 1,3 m v doprovodu *Brachythecium rutabulum*, *Orthotrichum affine* a *O. speciosum*. 7. 9. 2015, leg. E. Vicherová, det. V. Plášek, herb. CBFS.

V srpnu a září 2015 byly rovněž ověřovány lokality nalezené v roce 2009 a 2011 S. Biedermannem a E. Novozámskou v okolí Načetína (Čihadlo, Nový Dům, Nový rybník, samoty) a Vejprt (letišťe; Biedermann et al. 2009, Biedermann 2011, Novozámská 2011). Druh se však podařilo nalézt pouze na lokalitě Načetín – samoty, v porostu vrů (*Salix* cf. *caprea*), na jednom z kmenů mezi cestou a opuštěným domem (50°34'52"N, 13°15'17"E). Jednalo se o jeden malý plodný trs (3 cm², 4 tobolky), na z. straně kmene, ve výšce 1,3 m. Podle popisu dřívě nalezené populace (Biedermann 2011) nelze rozeznat, zda jde o nález stejného trsu jako v roce 2011. Na lokalitě nebyl proveden odběr herbářového materiálu. Podrobná zpráva z mapování (Vicherová 2015) je uložena na AOPK Praha.

Orthotrichum scanicum **CR** (E. Vicherová)

- Česká rep., Krušné hory, okr. Chomutov, liniový porost bříz s vtroušenými vrkami mezi obcemi Načetín a Kalek, [50°34'43"N, 13°18'33"E], 690 m n. m., borka *Salix caprea*, plodný trs s nejméně 15 tobolkami. 7. 9. 2015, leg. E. Vicherová, det. V. Plášek, herb. CBFS.

Druhá recentní lokalita v ČR. V roce 2000 byl druh po zhruba 40 letech znovuobjeven R. Mudrovou na lokalitě Mutěňínský lom v podhůří Českého lesa, kde rostl netypicky na kameni (Plášek & Mudrová 2006). Historicky byl druh v ČR udáván na sedmi lokalitách (Plášek & Mudrová 2006), avšak z naší strany Krušných hor dosud znám nebyl; nejbližší historické lokality leží v Brdech a Českém lese. Na saské straně jsou známy dvě recentní lokality v podhůří Krušných hor u Scharfensteinu jižně Zschopau a u obce Niedercrinitz poblíž Zwickau (Müller 2004).

Paludella squarrosa **EN** (E. Ekrtová, E. Holá & T. Štechová)

- Česká rep., okr Klatovy, Šumava – zaniklá obec Zhůří: rašeliniště na Zhůřském potoce – pravém přítoku říčky Křemelné, slatiniště na stružce tekoucí do potoka [49°10'20,5"N, 13°19'54,7"E, kv. 6845b]: Nalezeno několik desítek lodyžek na ploše cca 5×5 cm, 5. 10. 2015, leg. E. Ekrťová, herb. CBFS.
- Česká rep., okr Pelhřimov: PP Kejtovské louky, prameniště v SV cípu lokality [49°25'35"N, 14°59'1"E, kv. 6555d]: nalezeno cca 200 lodyžek na ploše 0,5 m², roste společně s druhy *Tomentypnum nitens*, *Calliergonella cuspidata* a *Sphagnum teres*, 3. 5. 2015, leg. T. Štechová, herb. CBFS.

Nález *Paludella squarrosa* na lokalitě Zhůří je překvapivý, druh není z této části Šumavy udáván, nejbližší historická lokalita je u Hartmanic (cf. Soldán 1987). Zajímavý je i nález druhu na lokalitě Kejtovské louky, která sice leží na Českomoravské vrchovině, kde se nachází 14 ze 17 recentně známých lokalit, lokalita se však nachází na západním okraji této oblasti a je poměrně izolovaná – ostatní populace rostou na Jihlavsku a Žďársku.

Pterygoneurum lamellatum EN (P. Dřevojan)

- Česká rep., okr. Brno-venkov, Modřice: báze sprašové stěny v hliníku bývalé cihelny 0,6 km JZ železničního nádraží [49°07'48,2"N, 16°35'57,6"E, kv. 6865d], cca 225 m n. m., 15. 4. 2015, leg. P. Dřevojan, det. S. Kubešová, herb. BRNM (778542).

Několik jedinců druhu, který byl na Moravě dosud uváděn pouze z několika málo lokalit (srov. Bryonora 53: 45), rostlo ve shluku, ve kterém dominoval druh *Pterygoneurum ovatum*. Dalšími doprovodnými druhy byly *Barbula unguiculata* a *Ceratodon purpureus*. V bývalém hliníku byl zaznamenán i výskyt dalšího vzácnějšího průvodce obnažených spraší – *Pterygoneurum subsessile* (BRNM 778544), které na této lokalitě nebo v jejím okolí v roce 1971 sbíral Pospíšil (1975).

Scorpidium revolvens EN (A. Manukjanová & T. Štechová)

- Česká rep., okr Klatovy, Šumava – zaniklá obec Zhůří: rašeliniště na Zhůřském potoce – pravém přítoku říčky Křemelné [49°10'15"N, 13°19'57"E, kv. 6845b]. Slatiniště s *Hamatocaulis vernicosus* a *Campylium stellatum*. Druh zde byl sbírán již v r. 2014, výskyt potvrzen v r. 2015, rostliny často nápadně větší a načervenalé, gametangia přítomna. Značně velká populace (nad 10 m³), položky sebrány z několika míst vzdálených i desítky metrů, přesnější odhad nemožný, protože roste ve směsi se *Scorpidium cossonii*, 5. 10. 2015, leg. A. Manukjanová (herb. CBFS č. TS 980).
- Česká rep., okr Klatovy, Šumava – PR Prameniště – Šmauzy, Javorná: Rašelinná louka u zaniklé obce Šmauzy [49°11'44"N, 13°16'00"E, kv. 6845b]. Rostliny typicky větší a načervenalé, gametangia přítomna, plodný. Populace o velikosti maximálně několika m² zaujímá malou plochu na lehce svažitém okraji louky. Druh byl na tomto místě sbírán již v r. 2014, kdy byl mylně určen jako *S. cossonii* (Kučera et al. 2015), 30. 10. 2015, leg. A. Manukjanová (herb. CBFS č. TS 982).

Druh *Scorpidium revolvens* je recentně ze Šumavy znám ještě z Chalupské slatě. Je pravděpodobné, že druh v této oblasti roste i na dalších lokalitách, neboť je velmi často zaměňován s běžnějším druhem *S. cossonii*, od kterého je bezpečně odlišitelný jen v přítomnosti gametangií obou pohlaví; kvantitativní znaky uváděné v klíčích často u sterilních rostlin selhávají. *Sphagnum affine* VU (T. Peterka)

- Česká rep., okr. Chrudim, Kameničky: rašeliníště na severovýchodním břehu rybníka Krejcar jižně od obce [49°43'24"N, 15°58'31"E, kv. 6261d], cca 620 m n. m., 7. 6. 2014, leg. T. Peterka, rev. E. Mikulášková, herb. BRNU.

Tento rašeliník byl na Českomoravské vrchovině recentně zaznamenán pouze na dvou lokalitách (Štechová et al. 2014). U rybníka Krejcar roste ve společenstvech svazu *Sphagno-Caricion canescentis* Passarge (1964) 1978.

Timmia austriaca **RE** > **CR** (J. Kučera)

- Krkonošské podhůří, okr. Semily: Háje nad Jizerou, Loukov, skály na pravém břehu Jizery, 1,0 km VJV kostela v Loukově [S–1942: E 3529,848 N 5609,162, kv. 5358d], 370 m n. m. 25. 10. 2015, leg. J. Kučera (18648), CBFS. 3 trsy o velikostech ca 70, 20 a 20 cm².

Druh byl dosud na území ČR zaznamenán jen jednou, v údolí Jizery nedaleko osady Loukov u obce Háje nad Jizerou (Pilous 1965). V článku je uvedena lokalizace „auf Melaphyrfelsen bei Loukov, knapp am Ufer der Jizera“, datum a uložení sběru chybí. Jedná se ale patrně o položku, vydanou Z. Pilousem jako exsikát „Musci čechoslovenici exsiccati“ pod číslem 315 se schedou „Sytová u Jilemnice, ad saxa melaphyrica umbrosa, 5. 1955 leg. Z. Pilous“ (BRNM, rev. B. Shaw, úst. sděl.). Dosavadní pokusy o znovunalezení druhu se proto soustředily do údolí Jizery na katastru obcí Horní a Dolní Sytová (Kučera 2011) a nenalezení vedlo k přeražení z kategorie nezvěstných do vyhynulých v poslední verzi Červeného seznamu. Z. Pilous zmiňuje blízkost lokality druhu s nalezištěm endemického lomikamenu *Saxifraga rosacea* subsp. *steinmannii* (Tausch) Holub, není však jasné, zda se jedná o tutéž lokalitu. Starší údaje Traxlera (Rohlena 1928) se zmiňují o výskytu druhu u Bitouchova, nejbližší lokalita nacházející se v Nálezové databázi ochrany přírody (<http://portal.nature.cz>) leží asi 2 km po proudu proti obci Podolí (Kolbek 2000).

Weissia rutilans **EN** (J. Tkáčiková)

- Česká rep., Vsetínská kotlina, Vsetín-Jasenice, asi 4 km VSV od vsetínského zámku a 300 m JZ od kóty Brhlény (576 m n. m.), v závěru údolí (Baťova naučná stezka) [49°21'02"N, 18°03'12"E, kv. 6674a], 520 m n. m., hlinité násypy u asfaltové cesty, 7. 5. 2015, leg. J. Tkáčiková, det. Z. Hradílek, rev. J. Kučera, herb. FMM, dupl. CBFS.

Vzácný mech termovka ostnitá byl nalezen na několika místech na obnažené půdě na hlinitých náspech podél silnice. Mikropopulace byly tvořeny desítkami až stovkami plodných rostlin. Z Moravy je recentně znám pouze z Bílých Karpat (NPR Porážky a PR Dolnoněmčanské louky), historické doklady existují z rezervace Vesník u Vsetína (cf. Kučera 2005). Současný nález je vzdálen cca 6 km ZSZ zrušené rezervace Vesník, druh tedy pravděpodobně v okolí Vsetína roste na více místech.

Weissia squarrosa **VU** (Š. Koval)

- Česká rep., okres Šumperk, Sobotín, zahrada u domu čp. 154, 850 m JJV od

kostela [50°00'06"N, 17°05'43"E, kv. 5968d], 460 m n. m., plodný porost na ploše cca 1,5 dm² v řídkém trávníku u gumového bazénu, nyní se objevuje i na dalších místech zahrady, 26. 6. 2015, leg. Š. Koval, det. J. Kučera, herb. Š. Koval.

Vzácně nalézáný mech s roztroušeným výskytem po celé republice v nižších polohách. Nejvíce údajů pochází z Moravy, zejména z Bílých Karpat (zde naposledy zaznamenán Z. Hradílkem v Čertoryjích, viz Bryonora 53: 28).

PODĚKOVÁNÍ

Nálezy *Dicranum viride* pocházejí z výzkumu v rámci projektu Přírodní rozmanitost Vysočiny podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska (č. EHP-CZ02-OV-1-013-2014).

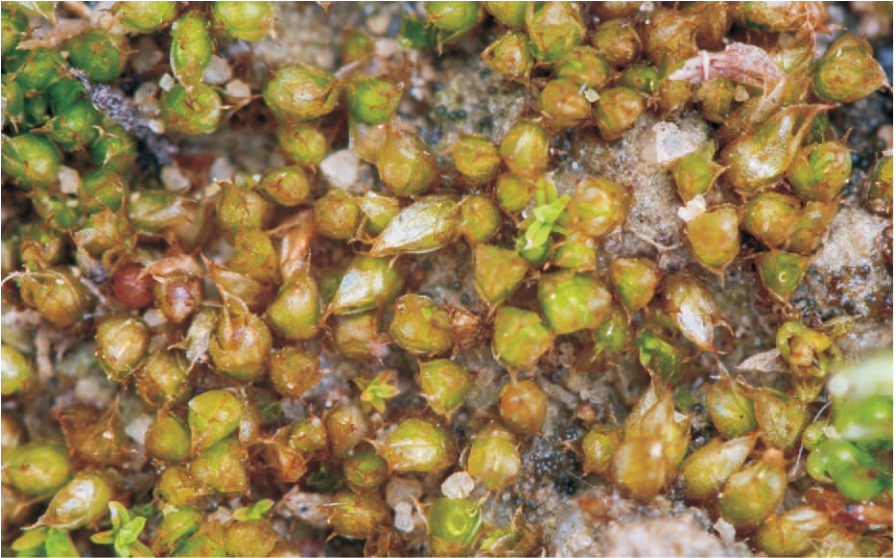
LITERATURA

- Biedermann S. (2011): *Orthotrichum rogeri*. – In: Kučera J. (ed.), Zajímavé bryofloristické nálezy XVII, Bryonora 47: 57–59.
- Biedermann S., Plášek V., Kučera J. & Novozámská E. (2009): *Orthotrichum rogeri*. – In: Kučera J. (ed.), Zajímavé bryofloristické nálezy XIV., Bryonora 44: 34–39.
- Bradáčová J., Štechová T. & Kučera J. (2015): Bryofloristic survey of rich fens of the National Nature Monument Jestřebské slatiny (Doksy region, North Bohemia). – Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, 64: 80–90.
- Duda J. (1997): *Callicladium haldanianum* (Grev.) Crum v České republice a ve Slovenské republice. – Časopis Slezského Zemského Muzea, Sér. A, 46: 129–133.
- Duda J. & Váňa J. (1990): Rozšíření játrovek v Československu – LVIII. – Časopis Slezského Muzea Opava, Sér. A, 39: 113–131.
- Kolbek J. (2000): *Saxifraga steinmannii* in Böhmen: Gesellschaften und Ökologie. – Acta Universitatis Purkynianae, Stud. Biol., 4: 53–60.
- Kučera J. (2004): Překvapivé nálezy mechorostů v Žofínském a Hojnovodském pralesi (Novohradské hory). – Bryonora 34: 4–15.
- Kučera J. (2005): *Weissia* Hedw. – termovka. – In: Kučera J. (ed.): Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace. – <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/> [4. 2016].
- Kučera J. (2011): Zpráva o revizi historických lokalit druhů *Metzgeria simplex*, *Porella arboris-vitae*, *Amblyodon dealbatus*, *Atrichum angustatum*, *Bryum algovicum*, *Orthotrichum cupulatum* var. *riparium*, *Pottiopsis caespitosa*, *Schistidium flaccidum*, *Timmia austriaca*, *Tortula atrovirens*, *Tortula inermis* a *Trichostomum brachydontium* v r. 2011. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]
- Kučera J., Bradáčová J., Holá E., Jandová J., Košnar J., Kubešová S., Kyselá M., Laburdová J., Manukjanová A., Tkáčiková J. & Štechová T. (2015): Mechorosty zaznamenané v průběhu terénních bryologických kurzů Jihočeské Univerzity na Šumavě v roce 2014. – Bryonora 56: 88–104.
- Kučera J., Bradáčová J., Holá E., Kubešová S., Manukjanová A., Mikulášková E., Štechová T., Tkáčiková J. & Vicharová E. (2013): Results of the bryofloristic courses of the Department of Botany, University of South Bohemia, in 2012 and 2013. – Časopis Slezského Zemského Muzea, Sér. A, 62: 173–184.
- Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis. – Preslia 84: 813–850.
- Müller F. (2004): Verbreitungsatlas der Moose Sachsens. – Lutra, Tauer.
- Novozámská E. (2011): Zpráva o monitoringu druhu *Orthotrichum rogeri* Brid. v Krušných horách v roce 2011. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]

- Pilous Z. (1965): Fragmenta bryologica 51–60. – *Preslia* 37: 13–26.
- Plášek V. (2012): New finding of noteworthy moss *Anacamptodon splachnoides* in the Moravskoslezské Beskydy Mts with summary of its recent occurrence in the Czech Republic. – *Časopis Slezského Zemského Muzea, Sér. A*, 61: 193–196.
- Plášek V., Mudrová R. (2006): *Orthotrichum scanicum* Grönvall (Orthotrichaceae, Musci), rediscovered in the Czech Republic. – *Časopis Slezského Zemského Muzea, Sér. A*, 55: 229–234.
- Pospíšil V. (1975): Die Bedeutung der Moose *Pterygoneurum subsessile* (Brid.) Jur. und *P. ovatum* (Hedw.) Dix. als Indikatoren der Klimagebiete in der Tschechoslowakei. – *Acta Musei Moraviae, Sci. Nat.*, 60: 125–146.
- Pospíšil V. (1978): Moose *Acaulon muticum* (Hedw.) C. Müll., *A. triquetrum* (Spruce) C. Müll. und *Phascum curvicolle* Ehrh. in der Tschechoslowakei. – *Acta Musei Moraviae, Sci. Nat.*, 63: 57–70.
- Rohlena J. (1928): Příspěvky k floristickému výzkumu Čech. VIII. – *Časopis Národního Muzea* 102: 71–85.
- Soldán Z. (1987): Distribution of the moss *Paludella squarrosa* (Hedw.) Brid. in Czechoslovakia. – *Novitates Botanicae Universitatis Carolinae* 3: 41–52.
- Štechová T., Peterka T., Lysák F., Bradáčová J., Holá E., Hradílek Z., Kubešová S., Novotný I., Bartošová V., Velehradská T. & Kučera J. (2014): Významné mechorošty rašeliníšť na Českomoravské vrchovině na prahu 21. století. – *Acta rerum naturalium* 17: 7–32.
- Vicharová E. (2015): Zpráva z mapování a monitoringu druhu *Orthotrichum rogeri* Brid. v Krušných horách v roce 2015. – Ms. [Depon. in: AOPK, Praha]

5. Foto k článku „Zajímavé bryofloristické nálezy XXV.“

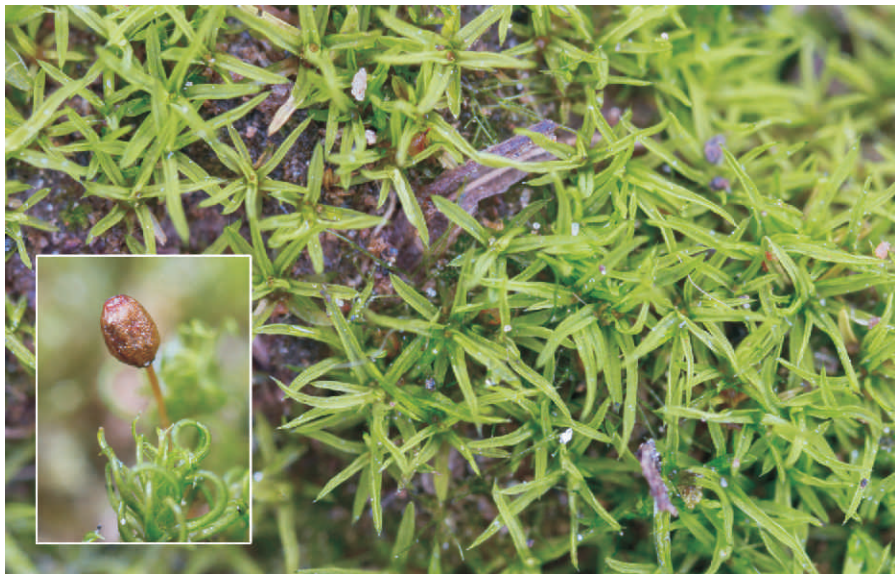
Obr. 8. Bezprutka třiboká (*Acaulon triquetrum*) osidluje otevřená xerotermní stanoviště, Dyjákovičky, PP Ječmeniště, sprašový odkryv, 2010; foto Š. Koval

Fig. 8. *Acaulon triquetrum* grows in exposed dry substrates such as loess excavation in the Ječmeniště Nature Reserve, the Dyjákovičky village; 2010; photo by Š. Koval

Obr. 9. Na spraši nalezneme i lupenitku lištnatou (*Pterygoneurum lamellatum*), Přímětice, 2009; foto Š. Koval

Fig. 9. *Pterygoneurum lamellatum* is one of the species occurring on loess, Přímětice village, 2009; photo by Š. Koval

Obr. 10. Vzácněji nalézáný druh termovka kostrbatá (*Weissia squarrosa*) na trávníku v zahradě v Sobotíně, 2015; foto Š. Koval

Fig. 10. *Weissia squarrosa*, a rarely recorded species, growing in a garden lawn in the village Sobotín, 2015; photo by Š. Koval

Obr. 11. Vzácný druh pařežníček celokrajný (*Anacamptodon splachnoides*) se svými charakteristickými tobočkami, Černá Voda, NPP Venušiny misky, dutina s vodou v kmeni buku, 2009; foto Š. Koval

Fig. 11. Rare species *Anacamptodon splachnoides* with its characteristic capsules, Černá Voda, NR Venušiny misky, bark of *Fagus sylvatica*; photo by Š. Koval

Obr. 12. Prasklice bádenská (*Leiocolea badensis*) roste na vlhkých vápencových či dolomitových skalách, Krkonoše, zarostlý lom pod Rýchorskou boudou, 2015; foto Š. Koval

Fig. 12. *Leiocolea badensis* grows on wet limestone and dolomite rocks. The Giant Mts, encroached quarry below Rýchorská bouda challet, 2015; photo by Š. Koval

Obr. 13. Prasklice bádenská (*Leiocolea badensis*) s tobolkami, Štramberk, lom Kotouč, 2014; foto Š. Koval

Fig. 13. *Leiocolea badensis* with capsules, Štramberk, the Kotouč quarry, 2014; photo by Š. Koval

Obr. 14. Nápadný mokřadní druh bařinatka obrovská (*Calliergon giganteum*), Dušejov, PR Chojnov, 2010; foto Š. Koval

Fig.14. *Calliergon giganteum*, a noticeable species of fens. Dušejov village, Chojnov Nature Reserve, 2010; photo by Š. Koval

Obr. 15. Mokřadní stěkovec vykrajovaný (*Riccardia chamedryfolia*) má nepravidelně větvenou stélku. Horní Debrné, břeh potůčku hned pod pramenem, 2014; foto Š. Koval

Fig. 15. Wetland species *Riccardia chamedryfolia* with its irregularly branched thallus. Horní Debrné village, bank of a small springwater stream, 2014; photo by Š. Koval